

Eventyr For Alle

A black and white line drawing of a fox's head, looking slightly to the right, positioned behind the title text.

**Per og Pål og
Espen Askeladd**

Asbjørnsen & Moe

Per og Pål og Espen Askeladd

Det var en gang en mann som hadde tre sønner, Per og Pål og Espen Askeladd. Men annet enn de tre sønnene hadde han heller ikke, for han var så fattig at han eide ikke nåla på kroppen, og derfor sa han titt og ofte til dem, at de fikk dra ut i verden og se å tjene sitt brød. Hjemme hos han ble det så ikke annet enn sveltihjel likevel.

Et godt stykke borte fra stua hans lå kongsgården, og like utenfor vinduene til kongen hadde det vokst opp ei eik, som var så stor og diger at den skygga for lyset i kongsgården. Kongen hadde lovt ut mange, mange penger til den som kunne hogge ned eika. Men ingen klarte det, for så fort en skar ei flis av eikeleggen, vokste det ut to isteden.

Så ville kongen også ha gravd en brønn, som skulle holde vann hele året, for alle naboene hans hadde brønn, men han hadde ingen, og det syntes kongen var en skam. Til den som kunne grave slik en brønn at den holdt vann hele året rundt, hadde kongen lovt ut både penger og annet. Men det var ingen som kunne få gjort det, for kongsgården lå høyt, høyt oppe på en bakke, og ikke før hadde de gravd noen tommer, så kom de til harde berget.

Men siden kongen nå hadde fått i hodet at han ville ha gjort disse arbeidene, så lot han det lyse opp på alle kirkebakker både vidt og bredt, at den som kunne hogge ned den store eika i kongsgården og skaffe ham en slik brønn at den holdt vann hele året rundt, han skulle få kongsdattera og halve riket.

Det var nok av dem som ville prøve seg, kan du vel vite, men alt de slo og hogde, og alt de rota og gravde, så hjalp det ikke, eika ble tykkere og tykkere for hvert hogg, og berget ble

ikke bløtere det heller. Om ei stund så ville de tre brødrene i veien og prøve seg også, og det var faren godt fornøyd med, for vant de ikke kongsdattera og halve riket, så kunne det da hende de fikk tjeneste et sted hos en bra mann, tenkte faren, og mer ønska ikke han. Og da brødrene stod på *det* at de ville til kongsgården, sa faren ja på flekken, og så la Per og Pål og Espen Askeladd av gårde.

Da de nå hadde gått et stykke, kom de til ei granli, og like opp for den var det ei bratt hei. Så hørte de noe som hogde og hogde oppe i heia.

«Jeg lurer på hva det er som hogger oppe i heia, jeg?» sa Espen Askeladd.

«Du er nå stadig så klok med undringene dine du», sa han Per og han Pål. «Det er da noe å lure på det også, at det står en vedhogger og hogger oppi heia!»

«Jeg har nok moro av å se hva det er likevel jeg», sa Espen Askeladd, og dermed gikk han.

«Å ja, er du slikt et barn, har du godt av å lære å *gå* også!» ropte brødrene hans etter ham, men han brydde seg ikke om det, han Espen. Han la av sted oppover bakkene, dit han hørte det hogde, og da han kom der, så han det var ei øks som stod og hogde og hogde på en furulegg.

«God dag!» sa Espen Askeladd. «Står du her og hogger?»

«Ja, nå har jeg stått her og hogd i mange lange tider og venta på deg», svarte øksa.

«Ja ja, her er jeg», sa Espen, han tok øksa og slo den av skaftet, og stappa både øks og skaft i skreppa.

Da han kom ned igjen til brødrene sine, gav de seg til å le og gjøre narr av ham. «Hva var det for noe rart du fikk se oppi heia da?» sa de.

«Å, det var bare ei øks vi hørte», sa Espen.

Da de så hadde gått ei stund igjen, kom de under en

bergknaus. Oppi den hørte de noe hakka og gravde.

«Jeg lurer på hva det er som hakker og graver oppunder denne bergknausen, jeg?» sa Espen Askeladd.

«Du er nå så klok til å undre deg du», sa han Per og han Pål igjen. «Har du aldri hørt fuglene hakke og pikke på trærne før?»

«Ja, men jeg har nok moro av å se hva det er, likevel jeg», sa Espen, og alt de lo og gjorde narr av ham, så brydde han seg ikke om det, han la av sted opp imot bergknausen, og da han kom oppunder, så han det var et grev som stod og hakka og gravde.

«God dag!» sa Espen Askeladd. «Står du her og hakker og graver så alene?»

«Ja, jeg gjør det», sa grevet. «Nå har jeg stått her og hakka og gravd i mange lange tider og venta på deg», sa det.

«Ja ja, her er jeg», sa Espen igjen, han tok grevet og slo det av skaftet, og gjemte det i skreppa si, og gikk så nedover til brødrene sine igjen.

«Det var vel noe fælt rart du så der oppunder bergknausen?» sa han Per og han Pål.

«Å, det var ikke noe spesielt, det var bare et grev vi hørte», sa Espen.

Så gikk de et godt stykke sammen igjen, til de kom til en bekk. Tørste var de nå alle tre, etter at de hadde gått så langt, og så la de seg ned ved bekken og skulle drikke.

«Jeg lurer skikkelig på hvor dette vannet kommer ifra?» sa Espen Askeladd.

«Jeg lurer på om du er riktig i skallen, jeg», sa han Per og han Pål. «Er du ikke galen, så lurer du deg visst galen med det aller første. Hvor bekken kommer ifra? Har du aldri sett vannet renne opp av en vannkilde i jorda da?»

«Ja, men jeg har nok lyst til å se hvor det kommer fra

TK.

likevel jeg», sa Espen. Han av sted oppmed bekken, og alt det brødrene ropte på ham og lo av ham, så hjalp det ikke, han gikk sin gang.

Da han kom langt opp, ble bekken mindre og mindre, og da han kom enda et stykke frem, fikk han se ei stor valnøtt. Fra den sildra vannet ut.

«God dag!» sa Espen igjen. «Ligger du her og sildrer og renner så alene?»

«Ja, jeg gjør det», sa valnøtta. «Her har jeg ligget og sildra og rent i mange lange tider og venta på deg.»

«Ja ja, her er jeg», sa Espen. Han tok en mosedott og dytta i hullet, så vannet ikke kunne komme ut, og så la han valnøtta i skreppa og satte kursen ned mot brødrene sine igjen.

«Nå har du vel sett hvor vannet kommer fra? Det så vel fælt rart ut, kan jeg tenke?» tulla han Per og han Pål.

«Å, det var bare et hull det rant ut av», sa Espen, og så lo de andre to og gjorde narr av ham igjen, men Espen Askeladd brydde seg ikke om det. «Jeg hadde nå moro av å se det likevel», sa han.

Da de så hadde gått et stykke igjen, kom de til kongsgården. Men siden alle i kongeriket hadde fått høre at de kunne vinne kongsdattera og halve riket, hvis de kunne hogge ned den store eika og grave brønn til kongen, så hadde det kommet så mange som hadde prøvd lykken sin, at eika var dobbelt så stor og tykk nå som den var i utgangspunktet, for det vokste ut to fliser for hver de skar ut med øksa, husker du vel. Derfor hadde kongen nå satt den straffen, at de som prøvde seg og ikke kunne felle eika, skulle settes ut på ei øy og begge ørene skulle klippes av dem.

Men de to brødrene lot seg ikke skremme av det, de trodde nok de skulle få ned eika, og han Per, som var eldst, skulle nå til å prøve seg først. Men det gikk med han som

med alle de andre som hadde hogd på eika. For hver flis han skar ut, vokste det ut to isteden, og så tok kongens folk ham, og klippte av ham begge ørene og satte ham ut på øya.

Nå ville han Pål til, men det gikk like ens med han. Da han hadde hogd en to-tre hogg, så de fikk se at eika vokste, tok kongens folk han også og satte ut på øya, og han klippte de ørene enda kortere av, for de syntes han kunne lært seg å passe på.

Så ville Espen Askeladd til.

«Hvis du har lyst til å se ut som en merka sau, skal vi gjerne klippe av deg ørene med en gang, så slipper du å bry deg», sa kongen, han var sint på ham for brødrenes skyld.

«Jeg hadde nok moro av å prøve først likevel», sa Espen, og det måtte han da få lov til.

Han tok opp øksa si av skreppa og satte på den skaftet igjen. «Hogg sjøl!» sa Espen til øksa, og den til å hogge så flisene fløy, og så var det ikke lenge før eika måtte i bakken. Da det var gjort, tok Espen frem grevet sitt og satte det på skaftet. «Grav sjøl!» sa Espen, og grevet til å hakke og grave, så jord og stein spruta, og så måtte vel brønnen opp, kan du tro. Da han hadde fått den så dyp og så stor han ville, tok Espen Askeladd frem valnøtta si og la i det ene hjørnet på bunnen, og så tok han ut mosedotten. «Sildre og renn!» sa Espen, og den til å renne, så vannet fossa ut av hullet, og om ei lita stund var brønnen breddfull.

Så hadde Espen hogd ned eika som skygga for kongens vinduer, og skaffa brønn i kongsgården, og så fikk han kongsdattera og halve riket, som kongen hadde sagt. Men godt var det for han Per og han Pål at de hadde mista ørene, for ellers hadde de hver tid og time fått høre det alle sa, at Espen Askeladd hadde ikke undra seg så galt allikevel.

TK.

Ordforklaringer

- **svelthjel:** å ha så lite at man er nær ved å sulte ihjel, smalhans
- **tomme:** lengdemål, lengden på ytterste ledd av tommelen, definert til 2,6145 cm, 1/10 eller 1/12 fot
- **skreppe:** lærveske til å bære på ryggen eller skulderen
- **grev:** graveredskap, en spiss spadeform på enden av et langt skaft

Eventyr For Alle.no

Les og hør kjente og ukjent eventyr,
gratis på norsk!

eventyrforalle.no

Norsk folkeeventyr fra samlingene til Peter Christen Asbjørnsen (1812-1885),
Jørgen Moe (1813-1882) og Moltke Moe (1859-1913).

(Offentlig eiendom - public domain)

Kilde: [Barne-Eventyr av Asbjørnsen og Moe, 1930 \(nb.no\)](http://Barne-Eventyr av Asbjørnsen og Moe, 1930 (nb.no))

(Offentlig eiendom - public domain)

Teksten er redigert av Karl-Robert Rønning.

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Theodor Kittelsen (1857-1914)

Kilde: [Barne-Eventyr av Asbjørnsen og Moe, 1909 \(archive.org\)](http://Barne-Eventyr av Asbjørnsen og Moe, 1909 (archive.org))

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.